

Metodické poznámky

Publikace obsahuje údaje přepočtené na území krajů platné k 1.1. 2012.

Veškeré údaje se týkají všech obyvatel, kteří mají v kraji trvalé bydliště, a to bez ohledu na státní občanství. Od r. 2001 (v návaznosti na sčítání lidu, domů a bytů 2001) údaje zahrnují cizince s vízy nad 90 dnů (podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců), a taktéž cizince s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu). Od 1.5.2004, v návaznosti na tzv. Euronovelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, se údaje týkají občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem. Údaje zahrnují rovněž události (sňatky, narození a úmrtí) občanů s trvalým pobytem na území ČR, které nastaly v cizině.

U všech údajů s věkem je vždy uveden dokončený věk. Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o věku (event. rozdílu věků) v rocích. Délka života ve dnech u zemřelých novorozenců je kalendářním věkem, tj. rozdílem data narození a úmrtí.

Územní členění výsledků zpracování za kraje vychází z ústavního zákona č.347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC (a jeho novely č.176/2001) a zákona 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů. Zákonem 387/2004 Sb., bylo k 1.1.2005 přesunuto 25 obcí (Borač, Borovník, Černvír, Dolní Loučky, Doubravník, Drahonín, Horní Loučky, Kaly, Katov, Křižíkov, Kuřimská Nová Ves, Kuřimské Jestřabí, Lubné, Nedvědice, Níhov, Olší, Pernštejnské Jestřabí, Rojetín, Říkonín, Senorady, Skryje, Tišnovská Nová Ves, Újezd u Tišnova, Vratislávka a Žďárec) z kraje Vysočina do Jihomoravského kraje a 3 obce (Huzová, Moravský Beroun, Norberčany) z Moravskoslezského kraje do Olomouckého kraje. V prvním z mezikrajských přesunů je 22 obcí, jejichž vymezení se ve zde sledovaném období nezměnilo. Do obce Doubravník byla ve sledovaném období začleněna, dříve samostatná obec Křižovice, do obce Kuřimská Nová Ves obec Prosatín a do obce Kuřimské Jestřabí obec Blahoňov. I tyto začleněné obce byly pojaty, za roky kdy byly samostatné, do přepočtů.

Obce jsou do velikostních skupin zařazeny podle počtu obyvatel k 31.12. příslušného roku.

Střední stav obyvatel je zde počet obyvatel o půlnoci z 30.6. na 1.7. příslušného roku. Stav obyvatel k 31.12. příslušného roku počet obyvatel ve 24.00 hodin uvedeného dne. Údaje podle pohlaví jsou k 1.7. a k 31.12. uvedeného roku, podle věku k 31.12. Index stárí je počet osob starších 65 roků na 100 osob ve věku 0-14 roků.

Stav k 31.12. daného roku se rovná stavu k 1.1. následujícího roku. Zároveň platí, že stav k 1.1. plus celkový přírůstek se rovná stavu k 31.12. daného roku. Výjimečná situace nastává vždy po aplikaci výsledků sčítání lidu, kdy se údaje k 31.12. roku před sčítáním nerovnájí stavu k 1.1. roku sčítání. V období, za které jsou údaje této publikace, se to týká sčítání v roce 2011 - údaje o počtu obyvatel k 1.1. 2011 se liší od údajů k 31.12. 2010.

V demografické statistice ČR je považováno za sňatek uzavření manželství, za něž zaslala zpravodajská jednotka (matrka) statistické hlášení Obyv 1-12 o uzavření manželství. S výjimkou ukazatele „sňatky podle bydliště nevěsty“ jsou ostatní údaje za sňatky zařazeny do krajů podle místa pobytu ženicha.

V demografické statistice ČR je za rozvod považován zánik manželství, o kterém zaslala zpravodajská jednotka (soud) statistické hlášení o rozvodu Obyv 4-12 příslušnému krajskému soudu a o kterém je ve statistickém hlášení konstatováno, že manželství bylo rozvedeno. Rozvody jsou územně tříděny (zde do krajů) podle posledního společného bydliště manželů. Příčinu rozvratu manželství zjišťuje soud a třídí je podle deseti kódů, zvláště za příčiny rozvratu manželství na straně muže a za příčiny rozvratu manželství na straně ženy.

V demografické statistice ČR je považováno za narozenou osobu dítě, o jehož narození zaslala vykazující jednotka (matrka) statistické hlášení o narození Obyv 2-12. Kritéria, určená pro definici živě, resp. mrtvě narozeného dítěte jsou stanovena vyhláškou ministerstva zdravotnictví ČSR č.11/1988 ze dne 22.ledna 1988. Narozením živého dítěte se rozumí jeho úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnosti a) 500g a vyšší anebo b) nižší než 500g

a přežije-li 24 hodin po porodu. Známkami života se rozumějí dech nebo akce srdeční nebo pulzace pupečníku nebo aktivní pohyb svalstva, i když pupečník nebyl přerušen nebo placenta nebyla porozena. Narozením mrtvého dítěte se rozumí úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1000g a vyšší. Narození jsou územně tříděni (zde do krajů) podle místa trvalého bydliště matky.

Úhrnná plodnost (součet měř plodnosti podle věku) je průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15-49 let) neměnné.

Mrtvorozenost je počet mrtvě narozených dětí na 1 000 všech narozených dětí.

Podíl předmanželských koncepcí (v %) je podíl dětí prvního pořadí narozených v manželství a počatých před sňatkem (narozených v době trvání manželství 0-7 měsíců) ze všech dětí prvního pořadí narozených v manželství.

Údaje za potraty jsou zpracovány ze souboru dat, který ČSÚ přebírá od Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS) a to včetně odlišného členění žen dle rodinného stavu (ÚZIS používá i stav družka). Úhrnná potratovost představuje počet potratů, které by připadaly na každou ženu během celého jejího reprodukčního věku (15-49 let), pokud by se během tohoto období neměnily míry potratovosti žen podle věku a zůstaly na úrovni daného roku.

Za zemřelou osobu je v demografické statistice ČR považována osoba, za niž vykazující jednotka (obecní nebo městský úřad pověřený vedením matriky) zaslala Statistické hlášení o úmrtí (Obyv 3-12).

Mrtvorozenost je počet mrtvě narozených dětí připadající na 1 000 celkem narozených. Kojenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 1 roku na 1 000 živě narozených, novorozenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 28 dnů, připadající na 1 000 živě narozených.

Údaje o zemřelých podle příčin smrti jsou tříděny podle Mezinárodní klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decenální revize (MKN-10).

Naděje dožití (též střední délka života) vyjadřuje počet roků, který v průměru ještě prožije osoba právě uvedeného věku za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání, zjištěný úmrtnostní tabulkou, zkonstruovanou pro daný kalendářní rok nebo jiné (zpravidla delší) období. Pro ČR jsou uvedeny údaje příslušného roku, pro kraje je používán průměr za dvouleté období, zde 2001-2002 atd., až 2010-2011. Údaj je zde uveden ve sloupci druhého z roků, ze kterých je údaj vypočten (např. údaj za roky 2001-2002 je uveden ve sloupci roku 2002, atd.). V publikaci je uveden ukazatel naděje dožití při narození (e^0) a naděje dožití ve věku 60 roků (e^{60}).

Stěhování je změna trvalého bydliště z obce do obce v ČR nebo přes hranice ČR (zahraniční stěhování). V publikaci jsou uvedeny údaje za stěhování celkem, to znamená v úhrnu za stěhování mezi obcemi ČR a za zahraniční stěhování. Uveden je počet stěhování, nikoli počet stěhujících se, někteří se mohli stěhovat dvakrát nebo vícekrát. Statistické hlášení o stěhování (Obyv 5-12), zasílala do roku 2004 Českému statistickému úřadu za stěhování občanů ČR ohlašova pobyty v obci, do které se občan přistěhoval, pro stěhování cizinců je vykazující jednotkou Okresní oddělení Cizinecké a pohraniční policie. Od roku 2005 přebírá ČSÚ údaje o stěhování obyvatelstva z Ministerstva vnitra – informačního systému evidence obyvatelstva.

Pro stěhování do kraje použito termínu přistěhovalí a pro stěhování z kraje termínu vystěhovalí, přičemž v obou případech je myšleno stěhování přes hranice kraje (tedy včetně zahraničního stěhování). Od 1.1.2001 je v zahraničním stěhování zahrnuto stěhování všech občanů ČR s trvalým pobytem na území ČR, cizinců s povolením k trvalému pobyty na území ČR, cizinců s vízem nad 90 dní a cizinců s azylem na území ČR. Vnitrokrajským stěhováním je myšleno stěhování uvnitř krajů (tzn. ne přes hranice kraje) a je rozděleno na stěhování mezi okresy kraje a mezi obcemi okresu (tj. uvnitř okresu, tedy ne přes hranice okresu). V kraji Hlavní město Praha vnitrokrajské stěhování není.

Přirozený přírůstek je rozdílem živě narozených a zemřelých, přírůstek stěhováním je rozdílem přistěhovaných a vystěhovaných. Celkový přírůstek je součtem přirozeného přírůstku a přírůstku stěhováním a zároveň rozdílem stavu k 31.12. daného roku a stavem k 31.12. předchozího roku.

Použité značky v tabulkách

- ležatá čárka na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- . tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky